

گفتار صادق

پیشرو

قرآن کریم

سرشناسه:	درگاهی، محمدصادق ۱۳۴۷ - گردآورنده
عنوان و نام پدیدآور:	گفتار صادق: پژوهشی در قرآن کریم
مؤلف:	محمدصادق درگاهی
مشخصات نشر:	تهران: نشر تنزیل ۱۳۹۰
مشخصات ظاهری:	۱۴۰ ص
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۹۲۳۵۶-۰-۵
وضعیت فهرست نویسی:	فنیفا
موضوع:	قرآن - بررسی و شناخت
رده بندی کنگره:	۷۱۳۹۰ ک ۴۴ د ۶۵/۳ BP
رده بندی دیویی:	۲۹۷/۱۵
شماره کتابشناسی ملی:	۲۳۰۹۳۸۷

انتشارات تنزیل

تهران، خیابان جانبازان غربی، کوچه شهید احمدی، ساختمان ستاره، واحد ۳

تلفکس: ۷۷۸۴۰۶۵۸

دکتر محمدصادق درگاهی

گفتار صادق / پژوهشی در قرآن کریم

چاپ اول

۳۰۰۰ نسخه

۳۰۰۰ تومان

پاییز ۱۳۹۰

چاپ ترانه

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۳۵۶-۰-۵

ISBN: 978-600-92356-0-5

dargahi@iaucc.com

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۹	مقدمه
۱۱	ضرورت شناخت قرآن
۱۴	قرآن از دیدگاه پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله
۱۸	قرآن از دیدگاه اهل بیت
۲۱	وحی الهی
۲۲	اقسام وحی
۲۲	کیفیت نزول وحی بر پیامبر گرامی اسلام
۲۴	تألیف و کتابت قرآن
۲۵	عناوین و اسامی قرآن
۲۷	تاریخ آغاز نزول قرآن
۲۸	حکمت نزول تدریجی قرآن
۲۸	نخستین آیاتی که بر پیامبر نازل شد
۲۹	آخرین آیاتی که بر پیامبر صلی الله علیه و آله نازل گردید
۳۰	آیه
۳۱	ترتیب و تنسيق آیات در سوره‌های قرآن
۳۲	تعداد آیات قرآن

۳۲	تعداد آیات قرآن
۳۲	سوره
۳۳	ترتیب موجود سوره‌های قرآن اجتهادی است یا توقیفی؟
۳۴	تعداد سوره‌های قرآن
۳۴	نامگذاری سوره‌های قرآن
۳۶	حکمت تقسیم قرآن به سوره‌ها
۳۶	سوره‌های مکی و مدنی
۳۶	ترتیب نزول سور مکی و مدنی
۳۷	خصوصیات کلی و قطعی آیات و سور مکی
۳۸	خصوصیات کلی و قطعی آیات و سور مدنی
۴۱	حروف مقطعه
۴۲	نگارش قرآن
۴۳	آیا پیامبر اسلام ﷺ به خواندن و نوشتن آشنایی داشت؟
۴۴	نگارش قرآن همزمان با حیات پیامبر ﷺ
۴۵	کتاب وحی
۴۷	نوشت افزار معمول برای نگارش قرآن
۴۸	آیا قرآن همزمان با حیات پیامبر ﷺ جمع‌آوری و تدوین گردید؟
۵۰	اسباب نزول آیات و سوره‌های قرآن
۵۰	حفظ و به خاطر سپردن آیات قرآن
۵۱	حفاظ قرآن
۵۱	جمع‌آوری قرآن پس از رحلت پیامبر ﷺ
۵۳	نگارش قرآن همزمان با خلافت ابوبکر
۵۴	نگارش و جمع‌آوری قرآن در زمان عثمان
۵۵	نقطه و اعراب‌گذاری قرآن
۵۶	قرائت قرآن
۵۷	رابطه قرائت با کتابت
۵۷	فرق اختلاف قراء با اختلاف فقها
۵۸	لحجه قرآن
۵۹	موارد اختلاف قرائات و کیفیت آن
۵۹	قراء معروف صدر اسلام

۶۰	قرآء سبعه
۶۰	۱- نافع
۶۱	۲- عبدالله بن کثیر مکی
۶۲	۳- عاصم بن ابی النجود کوفی
۶۳	۴- حمزه بن حبيب زيات کوفی
۶۴	۵- ابو الحسن کسائی کوفی
۶۵	۶- ابو عمر و بن علاء بصری
۶۶	۷- ابن عامر دمشقی
۶۷	انواع قرائت
۶۷	۱- قرائت متواتر
۶۷	۲- قرائت مشهور
۶۸	۳- قرائت مستند
۶۸	۴- قرائت شاذ
۶۸	۵- قرائت موضوع و مجموع
۶۸	۶- قرائت شبه به حدیث مدرج
۶۹	تفسیر قرآن
۷۰	انواع تفسیر
۷۰	وجوه تفسیر
۷۱	مقدمات ضروری برای فهم و تفسیر قرآن
۷۳	فرهنگ‌نامه‌ی سوره‌های قرآن
۱۳۱	۱۳۰ نکته پیرامون قرآن
۱۳۹	فهرست منابع

مقدمه

قرآن کتابی است که نزول آن از عالم اعلای قدرت، ظهور آن در حیطه‌ی یارانی برتر از بلاغت و تأثیر حکیمانه‌ی آن در هدایت، بسی شگفت‌انگیز و خیره‌کننده است. کتابی که پرتو هدایت آن روایای روح و فکر و نفسیات و روابط حدود و حقوق خلق را با یکدیگر و همه را با خالق و اعمال را با نتایج روشن ساخت و نفوس را رو به صلاح و اصلاح پیش برد و استعدادهای خفته را بیدار کرد و به جنبش در آورد. همراه اصلاح نفوس و بکار افتادن استعدادها، خیرات طبیعت را جاری و در دسترس همه قرار داده، اندیشه‌ها را فرا آورده، دیده‌ها را باز کرده، شعله‌هایی از ایمان در دلها برافروخته، تاریکی‌های اوهم و وحشت‌ها و کینه‌ها را از میان برده است. قرآن کتابی است که در حدوث و بقای خود از خداوند متعال و حق جدا نگردیده است. قرآن را به حق نازل کردیم او نیز به حق نازل شد «وَبِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ»^۱. کتابی است که در کلیه‌ی مسائل اعتقادی و امور عملی و رفتاری هدایتگر است. قرآن هدایت می‌کند به سوی حق و به سوی راه راست «يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ»^۲. راه راست بهترین و محکم‌ترین راهنماست، راهنمای طریقی است که از همه مطمئن‌تر و اساسی‌تر و رساتر است «إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ»^۳. قرآن برای مؤمنین واقعی هدایت‌بخش است و برای زندگی آنان مایه‌ی لطف و رحمت است «وَأِنَّهُ لَهْدَىٰ وَرَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ»^۴. کتابی است که یادآور علوم

۱- اسراء/ ۱۰۵

۲- احقاف/ ۳۰

۳- اسراء/ ۹

۴- نمل/ ۷۷

فطری و خواسته‌های نهاد وجودی انسان می‌باشد و تمامی آن برای همانها درس و پند است «وَهَذَا ذِكْرٌ مُبَارَكٌ أَنْزَلْنَاهُ»^۱. قرآن انسان‌ها را از تاریکی‌های جهل و نادانی و کفر بیرون می‌آورد و در پرتو علم و دانش و ایمان به عالم نور، هدایت می‌کند و در راه راست خداوندی حرکت می‌دهد تا همه از فیض پروردگار متعال به قدرت و شایستگی دست یابند. «كَتَابَ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَيْهِ صِرَاطُ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ»^۲. قرآن چراغی است که روشنی آن فرو نمی‌نشیند، چشمه‌ی زاینده‌ای است که واردین از آن نمی‌کاهند و دلیل کسی است که به آن سخن گوید. مهمترین رسالت قرآن همانا مهندسی زمینه‌های مستعد دل‌های حق طلب بشر می‌باشد و جاودانگی قرآن کریم ایجاب می‌کند که رسالت او نیز دائمی و زوال ناپذیر باشد. منطق قرآن به طور کلی در تمام زمینه‌ها این است که هیچ پناهگاهی در جهان هستی جز خداوند متعال وجود ندارد، یعنی همانطوری که در هنگام وسوسه‌های عملی تنها ملجاء، خداست و با پناه بردن به او از هر گزند و صیانت حاصل می‌شود. در زمان شبهه‌ها و مغلطه‌های علمی نیز تنها پناهگاه خداست و با استعانت از او از هر آسیبی سلامت‌ها پیدا می‌شود. قرآن کریم فطرت آدمی را احیاء می‌نماید و حیات نوینی به او می‌بخشد. یعنی هم مهندسانه انسان را از زیر بار طبیعت می‌رهاند و هم معلمانه او را بر طبیعت مسلط می‌کند.

پروردگارا ما را از کسانی قرار ده که به ریسمان قرآن چنگ می‌زنند و در فهم متشابهاتش به پناهگاه محکم و استوارش پناه می‌برند، و در سایه‌ی بال آن آرام می‌گیرند؛ و به روشنی بامدادش راه می‌یابند و به درخشیدن روشنایی آن اقتدا می‌کنند و هدایت و رستگاری را در غیر نمی‌طلبند.

اللهم نور قلوبنا بالقرآن

و زين اخلاقنا بالقرآن

واحشرنا في الاخرة مع القرآن

امين يا رب العالمين

و ما توفيقى الا بالله العلى العظيم

خادم القرآن

محمدصادق درگاهی

پائیز ۱۳۹۰